

maanden van voorbereiding hadden zij geen contract in regel, maar met vrijstelling van stempelcontrole konden zij hier in het raam van de v.z.w. een artistieke recyclage doen en onder elkaar iets voorbereiden. Ik zou slechts een vergoeding geven voor het transport, voor hun verplaatsingen en maaltijden, opdat ze die niet van hun werklozensteun zouden hoeven te betalen." Het is een produktie geworden die 3 tot 4 miljoen aan uitgaven in het budget van het Atelier Théâtral vertegenwoordigt, al werd ze niet helemaal gedekt door dat budget.

Delcampe wil dat dergelijke initiatieven zouden herhaald worden. Ook al om uitwegen te vinden voor de aankomende generaties. De perspectieven op werk zijn niet breed. Intussen is daar een gezelschap dat met grote regisseurs ervaring heeft opgedaan en daarop wil voortbouwen — Krejca die er nog een contract heeft, maar nu elders voldoet aan uitnodigingen die hem sinds jaren gedaan werden door grote, buitenlandse schouwburgers, Besson voorheen, Laroche weldra —; daar is de school die elk jaar 5 tot 10 jongeren aflevert, die niet worden opgeslorpt door de Brusselse theaters. Delcampe ziet "een aantal gekwalificeerde mensen op de markt, die gepassioneerd worden door het theater en die bezig zijn de geïnstalleerde generaties een duwtje te geven", en ook de angst voor werkloosheid zet volgens hem deze mensen ertoe aan zich in hun beroep waar te maken.

Delcampe verkiest een subsidiëringssysteem in de aard van het Vlaamse theaterdecreet, boven de aanzuivering van schulden achteraf, zoals dat bij de Franstaligen gebeurt. Hem is nu door het ministerie een overeenkomst toegezegd om in drie jaar tot een sanering te komen. "Wij hebben op een absurde manier gefunctioneerd. Als wij exacte boekhouders waren geweest, dan hadden wij nooit theater gemaakt", verzucht hij.

Jef De Roeck

AKT Antwerpen

Als in de oorlog

Etcetera ontving een lange brief van Gie Laenen onder de titel 'Als in de oorlog: de nasleep van tekstverdrukking'. Laenen repliceert op volgende passage uit de bespreking van deze voorstelling: "De bewerking roept nogal wat vragen op. Gie Laenen tekent voor deze nieuwe tekst i.s.m. Ivo Van Hove, hoewel niet duidelijk is wat deze assistentie inhoudt".

We citeren uit de brief van Laenen.

"Het stuk is geen bewerking, en nog minder een vertaling van *Oedipus te Colonus*. Het is een origineel stuk

dat de personages en de innerlijke structuur van *Colonus* volgt, maar verder niets met Sophocles gemeen heeft. (...) Is *Als in de oorlog* mijn stuk? Helemaal niet. Het is een verdrukt stuk, een mishandeld stuk zou ik willen uitroepen, maar dat is zo theatraal. (...) Ik heb het over de radeloze *Oedipus*, Ivo over de koele, misvormde *Oedipus*. Ik maak mijn denk-decor vol wapperende lakens waarin de personen voortdurend vastlopen. Ivo zit al met zijn hoofd in de kilte van het neon-en-lak-tijdperk. Maar we denken dat het zal lukken. Het geloof in de tegenstellingen, het aanvullende, en andere fraaie woorden. (...) We bekijken prenten van Hockney. Ze zijn kil. Hun verstarring boeit me. Ivo wil de douche centraal, een reiniging. Ik zie hem als plaats waar je naakt bent, waar je bijna

gratuit met water omgaat. Rechtaand zwemmen zonder te bewegen. Omgekeerd zwemmen. Het water beweegt, de zwemmer verstilt.

Bijna terzelfdertijd lezen we een bijdrage over bejaarde mensen die overwinteren in Spanje, en bijna tegelijkertijd halen we raakpunten aan i.v.m. een programma over demente bejaarden.

Ik zie een Franse reportage over een man van vijfenvijftig die zelf beweert dat hij altijd twaalf gebleven is. Als hij als groot kind temidden de andere twaalfjarige speelt, ontroert hij mij, omdat hij zonder nadenken zichzelf bewaard heeft voor de tijd. Dit niet-reflecteren trekt me aan en stoot me af. We besluiten de mogelijkheden te onderzoeken om *Oedipus* op zijn denkbeeldige twaalfde verjaardag te verstillen. Ivo is enthousiast.

Als in de oorlog (AKT) Foto Oosterlynck

Gelezen

"De Aristotelische drie-eenheid (tijd, plaats, handeling) mag dan al voorbijgestreefd, ouderwets en onbruikbaar voor het hedendaagse drama heten, die wetmatigheid verplicht de toneeldichter alleszins dramaturgisch na te denken over zijn gewrocht, omdat hij allerlei theatrale oplossingen moet vinden. Onder het mom van 'filmische schrijftuur' veroorlooft de hedendaagse auteur zich de onmogelijkste sprongen in tijd en ruimte, verdeelt hij zijn drama in kleine onderdeeljes, maar verliest daarbij uit het oog dat hij werkt voor het theatermedium." Zo leidde Hugo Meert onder de titel "Vaten vol goede bedoelingen" zijn bespreking van twee produkties in, die in het laatste weekeinde van januari "aan het rijke, Vlaamse toneellevens werden toegevoegd" en allebei "op dit zere been manken": *Pier den Drol* van Pieter De Prins in de regie

van Marc Schillemans, coproduktie Nieuw Vlaams Theater (Antwerpen) en Taptoe (Gent); en *Hamlet de jongleur* van Per Christian Jersild in de regie van Lucas Borkel en Luc De Smet, produktie BKT (Brussel). (Het Laatste Nieuws, 31.1.83).

Arme Cyrano!, de bewerking van Edmond Rostands *Cyrano de Bergerac* door Pavel Kohout, in het Raamtheater te Antwerpen geregisseerd door Walter Tillemans, werd door Klaas Tindemans bestempeld als "schitterend en irrelevant" (De Standaard, 7.1.83). "Tillemans roept problemen op die eigenlijk al lang opgelost zijn," schrijft hij. "Dit soort sentimenten zijn niet meer geloofwaardig, zo eenvoudig is dat. Het probleem van de romantische schrijver uit de 19de eeuw is geen voorwerp van zorgen meer voor de moderne dramatische auteur. Deze lost de spanning tussen zijn eigen emotionaliteit en die van de personages op een andere manier op dan Rostand (of Molière): sinds

Pirandello is wat dit betreft niets meer hetzelfde." Daarom vindt Tindemans het "een fundamenteel overbodige produktie", maar hij ontkent niet dat het "een spectaculaire voorstelling" is, "een lichtpunt in de grauwe middelmaat van het Antwerpse theater". Want "je zit te genieten van de breedsprakerigheid van Cyrano, de schoonheid van Roxane en van de spectaculaire effecten (...) die elk bedrijf afsluiten."

Waarom reageren critici vaak scherper op middelmatigheid dan op kwaliteit waar fouten aan kleven? Frans Verreyt raakte die vraag aan tot besluit van zijn overzicht van *Europalia 82 - Griekenland* in De Nieuwe (11.11.82): "Overigens kan men het met de regisseur van een of andere van de getoonde produkties grondig oneens zijn. Maar is er overtuigende kwaliteit, dan wordt dat herleid tot een marginale opmerking. Flor Peeters heeft me dat eens uitgelegd (het ging dus over organiseren): hoort men een

groot muzikant aan het werk, en is men het niet eens met zijn visie, of slaat hij er even naast, dan tilt men daar niet aan: speelt een middelmatig begaafd man, dan wijst men scherp elke "andere" visie af, en reageert men op de minste fout met: en dan kan hij het, gewoon technisch, nog niet eens." En Verreyt concludeert: "Ik heb nog altijd liever iets wat ik verkeerd acht, op niveau, dan iets waarmee ik het eens ben, maar dat theatraal geen niveau haalt. Dat zijn gewetenskonflikten van een theaterrecensent. Of dacht men dat hij die niet had?"

"Als toneel eerlijk en integer is gaat het over zeer essentiële dingen. De mens gaat toch naar theater om gekonfronteerd te worden. Er moeten niet altijd antwoorden gegeven worden, het is al heel leuk als je in staat bent de vraag te stellen." Franz Marijnen in een interview met Anne Van der Wee (Intermediair, 26.11.82).

(JDR)